

İLK VE ORTA DERECELİ OKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL MÜDÜRÜ OLMASININ ENGELLERİ*

Yasemin SUNAY **

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulları ve liselerde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve bölümlerinden mezun okul müdürlerinin oranının, beden eğitim öğretmenlerinin sayısına göre düşük olma nedenlerinin saptanmasıdır.

Araştırma problemine yönelik olarak verilen bir kısmı tarama yöntemi ile Ankara ile ve ilçeleri Milli Eğitim müdürlüklerinde ve M.E.B.'liğinin mevcut kaynaklarından taranarak toplanmıştır. Bunun dışında beden eğitimi ve spor öğretmeni, okul müdür, müdür atama sürecine katılan üst yöneticiler için ayrı ayrı üç tür bilgi toplama aracı kullanılmıştır. Bilgi toplama araçları, sosyo-ekonomik yapılan yönünden Ankara ilini temsil etme özelliğine sahip Çankaya, Polatlı, Keçiören, Ayaş ve Haymana ilçelerinde görevli 770 beden eğitimi öğretmeni, 38 okul müdür, 44 üst yöneticiye uygulanmış ancak öğretmen anketlerinin 58 (%76) sı, müdür anketlerinin 37 (%98)'i, yönetici anketlerinin ise 38(%86) sı alınabilmiştir. Verilerin sayısallaştırılarak anket sorularına deneklerin katılma derecesi frekans ve yüzdelerle hesaplanmış değişken açısından yüzdelerinin farkı test edilerek farklılıkların anlamlılığı 0.05 düzeyinde aranmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmış ve veriler aşağıdaki istatistiki işlemlerle değerlendirilmiştir.

1- Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ya da bölümü mezunlarının dağılımı nasıldır? Sorusuna ilişkin veriler çizelgeleştirilerek frekanslarla belirlenmiştir.

2- Örnekleme giren okullarda görev yapan müdürlerin, görev yaptığı ilçe, yöneticilik yaptığı okul türü, toplam hizmet süresi, okul müdürlüğündeki toplam hizmet süresi nedir? Sorusuna ilişkin veriler, frekans ve yüzdelerle yorumlanmıştır.

3- Beden eğitim ve spor öğretmenleri yönetici olmayı istemektedirler?

4- a) Kadın beden eğitim öğretmenlerine,

b) Erkek beden eğitimi öğretmenlerine

c) Okul yöneticilerine,

d) Yönetici atamalarında karar oluşturma durumundaki yöneticileri (Bakanlık İlk ve Orta-öğretim Genel Müdürlüğü ile Personel Müdürlüğü atama birimi yöneticileri)ne göre beden eğitimi öğretmenlerinin yönetici olmalarının engelleri nelerdir? 3. ve 4. sorulara ilişkin verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzdelerle X2 tekniğinden yararlanılmıştır. Anketler bilgisayar programına uygun şekilde kodlanarak A.Ü. Bilgi işlem merkezinde değerlendirilmiştir.

* Araştırma bulgularına göre, beden eğitimi öğretmenlerinin sayısı ile beden eğitimi spor yüksekokulu mezunu müdürlerin oranı tutarlı değildir.

* Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olma konusunda istekli olmamaları atamada yetkili yöneticilerin diğer branş öğretmenlerini tercih etmeleri, yürürlükteki mevzuatta, yönetim dersi alan beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunlarının yöneticilikte, yeterliliklerinin belirlenmiş olmaması, beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürü olarak atanmalarına engel oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

* Bu çalışma; 8.9.10 Mayıs ;997 tarihleri arasında Marmara Üniversitesinin düzenlemiş olduğu kongrede bildiri olarak sunulmuştur.

** A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü Doktora Öğrencisi, Ankara 100. Yıl Anadolu Meslek Lisesi Beden Eğitimi Öğretmeni

THE DIFFICULTIES OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS TO BE THE PRINCIPALS IN SECONDARY EDUCATION SCHOOLS*

ABSTRACT

The aim of this research is to analyze the low rate of principals, graduated from institution of physical education compared with the number of its teachers.

A piece of data of the research matter is got by thoroughly searching technique from National Education directorates of Ankara and its environments and also from National Education ministry's (M.E.B.) source. Besides, three different kinds of data collection means are used for physical education teachers, and administrators involving in appointment of principals. Means, mentioned above, are applied in Çankaya, Polatlı, Keçiören, Ayaş and Haymana districts teachers of 770 Physical education teachers, 38 principals, 44 administrators who are the good representatives of socio-economic point. But only 588 (76%) of teacher 37 (98%) principal. 38 (98%) administrators' survey returned back. Later, data is changed into numerical dimension and the rate of the subjects of the research has been concluded through the frequency and percentage of the variables and then the difference between the percentages in terms of the variable has been tested and the meaningfulness of the differences has been searched in $\alpha = 0.05$ in the research the answers of the questions, below, were looked for and data was processed according to statistic operations.'

1. What is the distributional rate of the graduates of physical educational institute? The data related with this question were determined by frequency and showed in graphs.

2. The data related with the principals period of the service, county, and the kind of school he worked at were interpreted by percentage.

3. Do not the teachers of physical education want to be administrators?

4. What are the difficulties of physical education teachers to be the administrators according to,

a) Female physical education teachers,

b) Male physical education teachers,

c) School principals,

d) The administrators in decision making post (in Secondary Education Management and Staff Management)? To analyze the data of questions 3. and 4. frequency and percentage χ^2 techniques were used. Surveys were processed in A.Ü. Computer Processing Unit after coding to computer program.

* According to result of the research the rate between the physical education teachers and principals graduated from the Institute of Physical Education is not consistent.

** It can be said that the difficulties of physical education teachers to be the principal of schools are;

. teachers unwillingness to be the administrator,

. administrators in power prefer the other branches teachers,

. the adequacy of physical education teacher in the management post is not determined in the current regulation.

* This article was presented in congress held in Marmara University in may 8-9-10, 1997

** Doctorate Student at A.Ü. Faculty of Educational Sciences. Department of Planning and Management of education, Physical Education Teacher of 100. Yıl Anadolu Meslek Lisesi, Ankara.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin sayısına göre, beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin düşük oranda bulunmasının nedenlerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırma bulguları doğrultusunda, beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin oranını, beden eğitimi öğretmenlerinin oranına daha uygun duruma getirilmesi ve beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürlüğüne olan isteksizliklerinin giderilmesi konusunda öneriler geliştirilmesi düşünülmüştür. Ayrıca, ülkemizde özellikle spor yönetimi alanına yönelik olarak, üzerinde hiç çalışmamış olan beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürü olmasını engelleyen nedenlerin saptanması konusundaki boşluğun bir ölçüde doldurulması da amaçlanmıştır. Konunun seçiminde, beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürü olabilmesi için gerekli çalışmaların başlatılması açısından Milli Eğitim Bakanlığı'nın karar verme yetkisine sahip yöneticilerini olumlu yönde etkileyeceği düşüncesi araştırmanın yapılması için yönlendirici olmuştur.

M.E.B.'lığınca okul müdürlüğüne atanma ilkeleri incelendiğinde (1), (2), bu göreve atanma konusunda beden eğitimi öğretmenlerinin aleyhine işleyecek bir hüküm görülmemektedir. Ancak, beden eğitimi öğretmenlerinin okul yöneticiliğindeki oranı ile, toplam beden eğitimi öğretmeni sayısındaki oran arasında bulunan dengesiz görünümün yönetsel metinlerden kaynaklanmadığı anlaşılmaktadır. Sonuçta ortaya çıkan bu durum, eğitimi oluşturan personel yapısına uymamaktadır (II). Türkiye'de beden eğitimi öğretmenlerinin okul yöneticisi olmalarının bir takım engelleri olduğu saptanmıştır. Bu engellerin güvenilir yöntemlerle saptanması, engelleri ortadan kaldırmanın ya da aza indirmenin ilk aşaması olarak görülebilir. Eğitimin toplumsal boyutlu önemli bir sorununun, bu tür bilimsel araştırmalara konu edilmesi, sorunun çok yönlü olarak ele alınmasıyla olanaklı kılınabilir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu ve liselerde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve bölümlerinden mezun okul müdürlerinin oranının, beden eğitimi öğretmenlerinin sayısına göre düşük olma nedenlerinin saptanmasıdır.

Araştırma problemine yönelik olarak verilerin bir kısmı tarama yöntemi ile Ankara ili ve ilçeleri Milli Eğitim Müdürlerinden ve M.B.E.'liğinin mevcut kaynaklarından taranarak toplanmıştır (5), (10). Bunun dışında beden eğitimi ve spor öğretmeni, okul müdürü, müdür atama sürecine katılan üst yöneticiler için ayrı ayrı üç tür bilgi toplama aracı kullanılmıştır. Bilgi toplama araçları, sosyo-ekonomik yapıları yönünden Ankara ilini temsil etme özelliğine sahip Altındağ, Çankaya, Polatlı, Keçiören, Ayaş ve Haymana ilçelerinde görevli 770 beden eğitimi öğretmeni, 38 okul müdürü, 44 üst yöneticiye uygulanmış ancak öğretmen anketlerinin 588 (%76) sı, müdür anketlerinin 37 (%98)'i, yönetici anketlerinin ise 38 (%86)'sı geri alınabilmektedir. Verilerin sayısallaştırılarak anket sorularına deneklerin katılma derecesi frekans ve yüzdelerle hesaplanmış değişken açısından yüzdeleri X2 ile ilişkin anlamlılığı 0.05 düzeyinde test edilmiştir. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ya da bölümü mezunların dağılımı nasıldır?
2. Örnekleme giren okullarda görev yapan müdürlerin, görev yaptığı ilçe, yöneticilik yaptığı okul türü, toplam hizmet süresi, okul müdürlüğündeki toplam hizmet süresi nedir?
3. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri yönetici olmayı istemektedirler?
4. a) Kadın beden eğitimi öğretmenlerine,

4. b) Erkek beden eğitimi öğretmenlerine,

c) Okul yöneticilerine,

d) Yönetici atamalarında karar oluşturma durumundaki yöneticileri (Bakanlık İlk ve Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ile Personel Müdürlüğü atama birimi yöneticileri)'ne göre beden eğitimi öğretmenlerinin yönetici olmalarının engelleri nelerdir?

BÖLÜM II

YÖNTEM

Evreni oluşturan birimler coğrafi bir genişlikte, dağılmış durumdadır. Veri toplamak üzere başvurulan öğretmen ve müdürlerin, araştırmanın konusuna ilişkin yargılarını etkiyeceğinden hareket edilerek, ilçeler üç kümeye ayrılmıştır.

Bu üç küme ilçeden "oransız küme örnekleme" (3) yöntemiyle altı ilçe çekilmiştir. Böylece araştırmanın örnekleme, ilçe boyutunda Çankaya, Altındağ, Keçiören, Polatlı, Ayaş ve Haymana olarak belirlenmiştir. Örnekleme oluşturan 6 ilçedeki okullarda görev yapan ve 770 Beden Eğitimi Öğretmeninin tümüne anket gönderilmiş ancak 588'i geri dönmüştür.

Örnekleme oluşturan ilçelerde görev yapan 38 okul müdürüne gönderilen anketlerden 37'si geri dönmüştür.

Üst yönetici, grubunu ise, MEB'lığı ilk ve ortaöğretim genel müdür ve genel müdür yardımcılarını, personel genel müdür ve genel müdür yardımcılarını, okul müdürü atama sürecine katılan personel daire başkanı ve şube müdürleri, 44 kişi oluşturmaktadır. Deneklere verilen anketlerin ancak 38'i toplanabilmiştir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla tarama ve görüşmeler dışında üç tür anket kullanılmış, bunların bir kısmı araştırmacı, bir kısmı anketör, diğer kısmında posta ile ilgililere ulaştırmaya çalışılmıştır. Bu anketler:

1. Öğretmen anketi
2. Müdür anketi
3. Yönetici anketidir.

Ancak, üç tür anketde kullanılan "Okul Müdürünün Sahip Olması Gereken Özelliklerin orijinali olan Lider Davranışlarını Betimleme Anketi (Leader Behavior Description Questionnaire, LBDQ Form XII) A.B.D.'nde geliştirilmiş ilk olarak fusco (7) tarafından uygulanmıştır. Aracın Türkiye'de çeşitli kamu kuruluşları ve özel örgütlere uyarlanması ve kullanılması, ardından Açığöz'ün (3) öğretmenlerin okuldaki kararlara katılımı araştırmasından sonra liderlik davranışlarını ölçmede etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada anket, kullanılmadan önce, yönetim alanındaki uzmanların da onayına sunulmuş ve son şekli verildikten sonra, okullardaki müdür davranışlarına uyarlanmış ve örnekleme alınmayan 13 okul müdürü ile 34 öğretmene uygulanarak maddelerin Türkçe anlamları ve işlerliği son olarak kontrol edilmiştir. Aracın alfa güvenilirlik katsayısı 93 olarak saptanmıştır.

VERİLEN İŞLENMESİ

Araştırmada değişken açısından yüzdelerinin farkı test edilerek farklılıkların anlamlılığı 0.05 düzeyinde aranmıştır.

1. Birinci alt problemle ilgili olarak toplanan veriler, çizelgeleştirilerek frekanslarla belirlenmiştir.

2. İkinci alt probleme ilişkin veriler, yüzde ve frekanslarla yorumlanmıştır.

3. Üçüncü ve dördüncü alt probleme ilişkin verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekanslarla, X2 tekniğinden yararlanılmıştır. X2 sonucunda gruplar arasında saptanan ilişkinin anlamlılığı Kutsal ve Muluk (9) ile çözümlenmiştir.

Araştırmacıya zaman kazandırmak ve verilerin yukarıda sözü edilen istatistik teknikler ile daha güvenilir şekilde çözümlenmesini sağlamak üzere, anketler bilgisayar programına uygun biçimde kodlanarak Ankara Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular ve bu bulgular doğrultusunda yorumlar yer almaktadır.

BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın birinci alt problemi beden eğitimi ve spor yüksekokulu ya da bölümü mezunlarının dağılımı nasıldır?" biçiminde ifade edilmiştir. Bu problem için araştırma kapsamındaki ilçelerde ilköğretim (ilkokul, ortaokul) ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin okul türlerine ve cinsiyetine göre frekansları verilmiştir.

Birinci alt probleme ilişkin örnekleme giren beden eğitimi öğretmenlerinin ilçe okul türü ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1: Örnekleme Giren İlçelerde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlçe, Okul Türleri ve Cinsiyete Göre Dağılımı

İLÇELER	İlk ve Ortaokullar			Lise			Meslek Lisesi			Özel Liseler		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
	f	f		f	f		f	f		f	f	
Çankaya	66	46	112	50	87	137	10	3	13	14	30	44
Keçiören	23	41	64	15	45	60	3	11	14	1	2	3
Polatlı	2	7	9	2	5	7	2	3	5			
Ayaş	.	1	1				.	2	2			
Haymana	2	3	5		1	1		1	1			
Altındağ	17	33	50	15	25	40	7	12	19		1	1
TOPLAM	110	131	241	82	163	245	22	32	54	15	33	48

Tablo 1'e göre örnekleme alınan ilçelerin ilkokullarında kadrolu beden eğitimi bulunmadığı, bu dersin boş geçmemesi için sınıf öğretmenlerinin 15 günlük kurslardan geçirilmek suretiyle beden eğitimi dersine girdikleri görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri ilköğretim okullarında 4. sınıftan itibaren 4. 5. 6. 7. 8. sınıflara derse girmektedir. Araştırma kapsamında ilköğretim okullarında kadrolu 241 beden eğitimi öğretmeni bulunmaktadır.

Ortaöğretimde (lise, meslek lisesi, özel lise) ise frekans dağılımına göre genel liselerde 245 meslek liselerinde 54 özel liselerde ise 48 beden eğitimi öğretmenin görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 1'de ilköğretim okullarında görev yapan kadın öğretmenlerin 110, erkek öğretmenlerin sayılarının 131 olduğu, orta öğretimde ise genel liselerde görev yapan kadın öğretmenlerin 82, erkek öğretmenlerin 163, meslek lisesinde görev yapan kadın öğretmenlerin sayısının 22, erkeklerin ise 32 olduğu, özel liselerde ise 15 kadın, 33 erkek beden eğitim öğretmenin/görev yaptığı görülmektedir.

Birinci alt problemle ilgili olarak beden eğitimi öğretmenlerinin ilçelere ve okullara dağılımına ilişkin bulgular da genel görünümü ile öğretmenlerin durumunun yansıtmakla birlikte sayısal veriler arasında da önemli fark bulunmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin örnekleme giren ilçelere göze azalanan ya da "sıfır" olan oranı, öğretmenlerin bölgelere göre dağılımı ile tutarlı, ancak beden eğitimi öğretmenlerinin sayısına göre, okul müdürü olma oranının çelişkili, ters ve manidar bir görünüm ortaya koymaktadır.

İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın ikinci alt problemi şöyle biçimlendirilmiştir.

"Örnekleme giren okullarda görev yapan müdürlerin branş, halen yönetici olan beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin görev yaptığı ilçe, yöneticilik yaptığı okul türü, toplam hizmet süresi, okul müdürlüğündeki toplam hizmet süresi özellikleri nasıldır?"

Bu alt probleme ilişkin olarak beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yukarıda sayılan özellikleri verilmiştir. Örnekleme giren ilçelerde görev yapan müdürlerin branşa göre dağılımı Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2: Örnekleme Giren Okullardaki Müdürlerin Branşa Göre Dağılımı

Branşı	Sayı (f)	%
Beden Eğitimi	11	29.7
Diğer	26	70.3
TOPLAM	37	100

Araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde, Ankara ilinden 6 ilçede görev yapan beden eğitimi ve spor yüksekokul mezunu müdürlerin tümü örnekleme alınmasına karşın, bunlar, örnekleme alınan müdürler grubunun ancak %29.7'ini oluşturabilmektedir. Araştırma kapsamındaki beden eğitimi öğretmenlerini oranı ile karşılaştırınca müdür oranının düşüklüğü daha da anlam kazanmaktadır. Bu durum araştırma probleminin önemini ortaya koymaktadır.

Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin ilçelere göre dağılımı Tablo 3'de verilmektedir.

Tablo 3: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Mezunu Müdürlerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe	Toplam Müdür		Beden Eğitimi ve Spor Y. O. Mezunu Müdürler	
	f	%	f	%
Altındağ	11	22.4	2	18.18
Çankaya	12	37.6	4	36.36
Keçiören	8	23.0	4	36.36
Polatlı	2	5.8	1	9.10
Ayaş	2	5.4	-	-
Haymana	2	5.8	-	-
TOPLAM	37	100	11	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor yüksekokulu müdürlerin Çankaya ve Keçiören ilçelerinde %36.36 oranında yoğunluğu oluşturdukları görülmektedir.

Örnekleme giren Ayaş ve Haymana'da beden eğitimi öğretmeni olan okul müdürlerinin hiç bulunmaması dikkati çekmektedir. Buna adı geçen ilçelerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sayısal açıdan azlığı neden olabilir.

Tablo 4: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Mezunu Müdürlerin Okul Türlerine Göre Dağılımı

İlçe	İlköğretim		Lise		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Altındağ	2	18.18	-	-	2	18.18
Çankaya	3	27.27	1	9.09	4	36.34
Keçiören	3	27.27	1	9.09	4	36.34
Polatlı	-	-	1	9.09	1	9.09
Ayaş	-	-	-	-	-	-
Haymana	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	8	73	3	27	11	100

ayrılma nedenleri, okul müdürlüğü için başvuruda bulunup bulunmadıkları, başvuruda bulunanların bu isteklerinin gerçekleşip gerçekleşmediği, başvurmayış nedenleri öğretmenlerin müdürlüğe ilişkin görüşleri, müdür olma isteklerinin düzeyini belirleyen değişkenlerin neler olduğu, öğretmenlerin kişisel özellikleri ile müdür olma isteği arasındaki ilişki konusundaki "bulgulara yer verilerek, bu bulgular çerçevesinde beden eğitim öğretmenlerinin yönetici olmayı isteyip istemedikleri, hangi koşullarda isteyebilecekleri saptanmaya çalışılmıştır.

Tablo 6: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdürlük Yapmalarına ve Müdürlük Sürelerine Göre Dağılımı

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜDÜRLÜK YAPMALARINA GÖRE DAĞILIMI			BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜDÜRLÜK YAPTIKLARI SÜREYE GÖRE DAĞILIMI		
DURUM	Sayı (f)	%	SÜRE	Sayı (f)	%
Müdürlük Yapanlar	130	22	5 veya daha az	84	64.7
Müdürlük Yapmayanlar	445	76	6-10 yıl	31	23.7
Belirtmeyenler	13	2	11-15 yıl	8	1.4
			16-20 yıl	3	2.4
			20 yıldan fazla	2	1.5
			Belirtmeyenler	2	1.5
TOPLAM	588	100	TOPLAM	130	100

Tablo 7: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdürlük Görevinden Ayrılma Nedenleri

Müdürlük Görevinden Ayrılma Nedeni	Sayı (f)	%
Tam zamanlı çalışma koşullarının uygun olmaması	21	15.8
Görevden alınma	8	6.0
Tatil süresinin kısa olması	7	5.2
Antrenörlük için zaman bulamaması	6	4.5
Sağlanan maddi olanakların görev ile dengeli olmaması	4	3.0
Kişilik yapısının insanları yönetmeye elverişli olmaması	1	0.7
Devamlı sorumluluk altında olmaktan rahatsızlık duyulması	5	3.8
öğretmenlerce istenmeme	1	0.7
Kendi isteğiyle başka yere atanma	75	56.5
İstifa dolayısıyla	5	3.8
TOPLAM	133	100

Örnekleme giren beden eğitimi öğretmenlerinin %22'sinin, daha önce okul müdürlüğü görevinde bulunduğu, bunların da %64.7'sinin 5 yıldan az; %23.7'sinin de 6-10 yıl arasında bu görevi sürdürdükleri görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin sadece %12.2'nin okul müdürü olmayı istemeleri ile karşılaştırıldığında, okul müdürlüğü görevinde bulunmuş öğretmenlerin bu görevi bir daha istemelerini olumlu yönde etkileyebilecek kadar memnun kalmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Çünkü, okul müdürlüğü psikolojik bir doyum sağlayabilmiş olsaydı beden eğitimi öğretmenlerinin en azından %22'sinin bu göreve istekli olmaları gerekirdi, müdürlük görevinde bulunan öğretmenlerin %56.5'nin bu görevden kendi istekleriyle başka yere atanmak suretiyle ayrılmaları da, müdürlük görevinin bağlayıcı yanlarının bulunmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 8: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdürlük Görevine Başvuruları ve Başvuru İsteğinin Gerçekleşmesine Göre Dağılımı

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜDÜRLÜK GÖREVİNE BAŞVURULARINA GÖRE DAĞILIMI			MÜDÜRLÜK İSTEĞİNİN GERÇEKLEŞMESİNE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN DAĞILIMI		
MÜDÜRLÜĞÜ BAŞVURMA	Sayı (f)	%	İSTEĞİN GERÇEKLEŞMESİ	Sayı (f)	%
Başvuruda bulunanlar	34	5.8	Gerçekleşenler	9	26.5
Başvuruda Bulunmayanlar	526	89.5	Gerçekleşmeyenler	34	73.5
Belirtmeyenler	28	4.7			
TOPLAM	588	100	TOPLAM	34	100

Tablo 8'e göre, örnekleme alınan beden eğitimi öğretmenlerinin ancak %5.8'nin okul müdürlüğü için başvuruda bulunmuş olması okul müdürlüğüne atanmak için öğretmenlerin nitelikli olmadıklarından ya da bu görevi istekli olmayı gerektirecek kadar çekici bulmadıklarından kaynaklandığı biçiminde yorumlanabilir. Ancak, müdürlük için başvuruda bulunanların da %73.5'nin bu isteğinin gerçekleşmemiş olması, beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürlüğüne istekli olmalarını ya da müdürlük için başvuruda bulunmalarını engelleyen önemli bir etken olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan, çalışmanın bir doğurgusu olan yöneticiliğe, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük ölçüde ilgisiz ve isteksiz olmalarının müdür atamaya yetkili birimlerin dikkatini çekmesi gereken bir husus olduğu ileri sürülebilir. Okul müdürlüğüne atanan kişilerin, büyük bir çoğunluk olan "isteksiz kişilerden" seçilmiş olması durumunda, bu kişilerin görevlerinde başarılı olamayabileceklerini bunun bedelinin ise eğitime malolacağı ve bu nedenle eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülebilir.

Tablo 9: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdürlük İçin başvurmayı Nedenleri

Nedenler	Sayı (f)
Tam zamanlı çalışma şartları uygun gelmiyor	5
Şimdiki yönetim anlayışını benimsemiyorum	3
Öğretmenliği yöneticiliğe tercih ediyorum	304
Antrenörlük yapmak için daha çok zaman ayırmak istiyorum	181
Hizmet sürem yeterli değil	11
Şu andan düşünmüyorum, gelecekte düşünebilirim	4
Kişilik yapım yöneticiliğe elverişli değil	3
Müdürlüğe sağlanan maddi olanaklar yetersiz	2
Okul müdürüne yeterli yetki verilmemesi ve müdürlüğün cazip olmaması	5
Kadro bulunmaması	4
Atamaların partizanca yapılması ve liyakata önem verilmemesi	6
Müdürlüğün yorucu, yıpratıcı ve sorumluluk isteyen bir görev olduğunu düşünüyorum.	2

Tablo 9'da görüldüğü gibi, beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu öğretmenliği yöneticiliğe tercih ettikleri, büyük bir kısmı da antrenörlük yapabilmeye daha çok zaman ayırmak istedikleri için müdür olmayı istememektedirler. Beden eğitimi öğretmenlerinin, okul müdürlüğü için başvurmayı nedenlerinden ilk sırada gösterilen, öğretmenliği yöneticiliğe tercih etmeleride bu mesleğin müdürlükten daha çekici olduğu, beden eğitimi öğretmenliğini gerçekten sevdiğileri ve istedikleri için seçmiş olabilecekleri düşünülebilir. Ancak, üniversitelere giriş sınavları sonucunda herhangi bir yüksek okulu kazanmayanların ÖSS sınavı sonucuna göre açıkta kalmamak için Beden eğitimi ve spor yüksekokullarına müracaatta bulunulması ve bu okullara düşük puanlarla girilmesi dikkate alındığında böyle bir yargının savunulamıyacağı ortadadır.

Tablo 10: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul Müdürlüğüne İlişkin Görüşleri

Okul Müdürlüğüne İlişkin Görüşler	Hiç Katılmıyorum Çok az Katılıyorum Biraz Katılıyorum Çok Katılıyorum				
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Çok az Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Çok Katılıyorum
Okul müdürü olmak, öğretmenin mesleğinde başarılı olmasının bir göstergesidir.	42	353	72	96	25
Bir okulu yönetmek, prestij sağlayan bir görevdir.	45	118	146	162	117
Müdürlük, öğretmenliğe göre daha fazla ekonomik olanak sağlar.	42	159	176	149	62
Müdürlük, çalışma saatleri açısından öğretmenliğe göre daha serbesttir.	43	260	88	117	80
Müdürün özel odası, farklı olanakları ve emrinde çalışanları vardır.	50	185	138	104	111
Müdürün öğretmenlere göre daha geniş bir çevre ve üst makamlarla ilişki kurma olanağı vardır.	38	58	75	179	238
Müdürlük öğretmene bir doyum hissi verir.	53	290	107	92	46
Müdürlük, çok cezbedici bir görevdir.	50	358	112	55	13

Tablo 10'a göre; beden eğitimi öğretmenlerinin, okul müdürlüğünü çekici, maddi olanaklar sunan, mesleki doyum ve prestij sağlayan, çalışma saatleri açısından esnek olan bir görev olarak görmemeleri, onların müdürlük için başvurmayışlarında ve okul müdürü olmak istemeyişlerinde önemli rol oynayan etkenler olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 11: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin. Müdür olmayı istemelerine ve cinsiyete göre dağılımı

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜDÜR OLMAYI İSTEYİP İSTEMEMELERİNE GÖRE DAĞILIMI			MÜDÜR OLMAK İSTEYEN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI		
YANITLAR	Sayı (f)	%	CİNSİYET	Sayı (0)	%
Müdür olmak isteyenler	72	12.2	Kadın	33	46
Müdür olmak istemeyenler	496	84.4	Erkek	39	54
Belirtmeyenler	20	3.4			
TOPLAM	588	100	TOPLAM	72	100

Tablo 11'de görüldüğü gibi, beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu (%84.4) okul müdürü olmayı istememektedirler. Müdür olmak isteyen beden eğitimi öğretmenlerinin %46'sını kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Müdür olmak isteyen beden eğitimi öğretmenlerinin dağılımında cnsiyet açısından önemli bir fark bulunmamaktadır. Diğer bir anlatımla, kadın öğretmenler de erkek öğretmenler kadar müdür olmayı istemektedirler.

Tablo 12: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdür Olma isteklerinin Düzeyini Belirleyen Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Top. Önr.	%	Erkek	%	Kadın Önr.	%
Yarım gün çalışma sistemi getirildiğinde	17	20.48	9	23.08	8	18.18
Çocukların büyüdüğünde	9	10.84	1	2.56	8	18.18
Bekâr olduğum sürece	2	2.41	1	2.56	1	2.28
Okul müdürlüğüne daha iyi maddi olanaklar sağlandığında	14	16.86	10	25.64	4	9.09
Mesleğimde gereği kadar olgunlaştığıma inandığımda	30	36.15	16	41.03	14	31.82
Toplumda cinsiyet ayrımı yapılmadığına inandığımda	10	12.05	2	5.13	8	18.18
Emekliliği hak ettiğimde	1 *	1.21	-	-	1	2.27
TOPLAM	83	100	39	100	44	100

Beden eğitimi öğretmenleri yönetici olmayı istemekte midirler? alt problemi ile ilgili olarak beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen "okul müdürü olmayı istiyor musunuz?" sorusuna örnekleme giren 588 öğretmenden sadece 72'si (% 12.24) evet yanıtı vermiştir. Buna göre, müdür olmak isteyen 72 beden eğitimi öğretmeni arasında kadın öğretmenlerin oranı %46'dır. Ancak, okul müdürlüğünü istemede kadın ve erkek beden eğitim öğretmenleri arasındaki denklige karşın, uygulamada ya da müdür atamada erkek öğretmenlerin tercih edildikleri anlaşılmaktadır.

Örnekleme giren beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin çoğunluğunu (%37.5) ilköğretim okullarında görev yapan müdürler oluşturmaktadır. Örnekleme giren müdürlerden 3'ü yani %27'si lise müdürlüğü yapmaktadır. Bu bulguya göre beden eğitimi öğretmeni olan okul müdürleri lise düzeyinde sayısal azlığa sahiptir denilebilir.

Bu durumun, örnekleme giren okulların çoğunluğunu, ilköğretim okullarının oluşturmamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ankara liselerinde anketlerin uygulandığı 1996-1997 öğretim yılında beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürün azınlıkta olması, mevcut yönetimin temel politikasının, müdür atamadaki uygulayamaya da yansımalarının bir sonucu olarak düşünülebilir. Ayrıca bu durumu birinci alt problemin beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin liselerdeki sayısal azlığına ilişkin bulgusunu desteklediği ve araştırma probleminin önemini bir kez daha ortaya koyduğu biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 5: Müdürlerin Toplam Hizmet Sürelerine ve Müdürlükteki Hizmet sürelerine Göre Dağılımı

Toplam Hizmet Süresi	Müdürlerin Toplam Hizmet Sürelerine Göre			Müdürlerin Müdürlükteki Hizmet Sürelerine Göre				
	Toplam Müdür	%	B. E. Spor Y.O. Mez.	%	^Toplam Müdür	%	B. E. Spor Y.O. Mez.	%
5 veya daha az	1	2.7	-	-	14	37.9	4	36.4
6-10 yıl	6	16.2	2	18.1	11	29.7	4	36.4
11-15 yılı	7	18.9	1	9.1	6	16.2	2	18.1
16-20 yıl	7	18.9	4	36.4	1	2.7	1	9.1
20 yıldan fazla	16	43.3	4	36.4	4	10.8	-	-
Bos					1	2.7		
Toplam	37	100	11	100	37	100	11	100

Tablo 5'de görüldüğü gibi, gerek toplam müdür dağılımında gerekse beden eğitimi spor yüksekokulu mezunu müdürlerin dağılımında müdürlük görevlerdeki hizmet süreleri 5 veya daha az yıl ile 6-10 yıl seçeneklerinde yığılma göstermektedir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin müdürlükteki hizmet sürelerine bakıldığında, 5 veya daha az (%36.4) ve 6-10 yıl (%36.4) seçeneklerinde eşit olarak yığılma göstermektedir. Bu durum, müdürlerin bu görevde ya kendi istekleriyle uzun süre İcalmaktıkları ya da ilgililerce bırakılmadıkları veya uzun bir öğretmenlik süresinden sonra bu göreve gelinebildiği biçiminde yorumlanabilir.

ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın üçüncü alt problemi şu şekilde ifade edilmiştir:

Beden Eğitimi öğretmenleri Yönetici olmayı istemekte midirler?

Bu alt problemle ilgili olarak örnekleme giren öğretmenlerin, daha önce müdürlük yapmayı yapmadıkları, yapanların bu görevde ne kadar süre buldukları, müdürlük görevinden

Müdür olmak isteyen beden eğitimi öğretmenlerinin bu isteklerinin düzeyini belirleyen değişkenlere bakıldığında, katılım oranına göre sırasıyla:

1. Mesleklerinde gereği kadar olgunlaşma
2. Yarım gün çalışma sisteminin getirilmesi
3. Okul müdürüne daha iyi maddi olanaklar sağlanması
4. Toplumda cinsiyet ayırımı yapılmadığının inandırıcı olması
5. Çocuklarının büyümesi
6. Bekar olma
7. Emekliliği hak etme gibi durumların yöneticiliği istemede etkili olduğu gözlenmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olma isteği ile kişisel özelliklerinin ilişkisi araştırıldığında, öğretmenlerin cinsiyetleri ile daha önce okul müdürlüğü yapmış olmaları, onların müdür olma isteğini etkilemektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin, buldukları ilçe, çalıştıkları okul türü (ilköğretimokulu ve lise) ve öğretmenlikteki hizmet süreleri onların müdür olma isteğini etkilememektedir.

Tablo 13: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri ile Müdür Olma İstekleri Arasındaki İlişki

Kişisel Özellikler	Sd	X' (Hesap)	X' (Tablo)
Cinsiyet	2	22.60*	5.99
Okul Müdürlüğü yapmış olmak	4	9.96*	9.48
İlçe	8	6.94	15.51
Okul Türü	4	4.35	9.48
Öğretmenlik hizmet süresi	8	9.70	15.51

*: 0.05 düzeyinde anlamlı

588 beden eğitimi öğretmenin müdür olma isteğiyle onların cinsiyetleri ve daha önce okul müdürlüğü yapmış olmaları arasında anlamlı ilişki bulunduğu görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin buldukları ilçe, çalıştıkları okul türü (ilköğretimokulu, lise) ve öğretmenlikteki toplam hizmet süreleri ile okul müdürlüğünü istemeleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın dördüncü alt problemi şu biçimde ifade edilmiştir.

- a. Kadın beden eğitimi öğretmenlerine,
- b. Erkek beden eğitimi öğretmenlerine,
- c. Okul yöneticilerine,

d. Yönetici atamalarda karar oluşturma durumundaki yöneticilere (Bakanlık ilk ve ortaöğretim genel müdürlüğü ile personel müdürlüğü atama birimi yöneticileri) ne göre beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürü olmalarına engeller nelerdir?"

Bu alt problemle ilgili olarak, üç tür ankette beden eğitim öğretmenlerinin okul müdürlüğüne atanmasının olası 11 engeli verilerek bu engellerden kendilerine en uygun olanları işaretlemeleri istenmiştir. Örnekleme giren 588 öğretmen, 37 okul müdürü ve 38 yönetici tarafından anketlerde verilen onbir engelin tekrarlanma sayısı aşağıdaki tablo 14'de verilmektedir.

Tablo 14: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Müdür Olmasının Engelleri ile Deneklerin Statü, Cinsiyet ve Buldukları İlçe Arasındaki İlişki

Engeller	f	%	Statü (Kay-Kare)(sd:3)	Cinsiyet (Kay-Kare) (s±1)	İlçe (Kay-Kare)(sd:3)
Beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürü olmayı istememesi	460	66.3	10.94*	7.19**	15.89***
MEB'nin Beden eğitimi ve spor yüksek okulu mezunu yöneticilerin atanmasını teşvik edici olmaması	137	19.7	18.38*	31.67**	45.67***
Toplumsal yapımızda beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu yöneticilerin toplumdaki imajlarının uygun olmaması	168	24.2	36.61*	17.20**	44.03***
Okul ortamı ve çevresinin, beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunu müd. ü gereğince kabul etmemesi	121	17.4	29.80*	7.01**	25.53***
Yürürlükteki mevzuatta; beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yeterliliklerin belirlenmiş olmaması	111	16.0	10.71*	3.40	3.10
Atamaya yetkili amirlerin, başka branşlardan okul müdürlerini tercih etmesi	198	28.5	4.01	-	2.48
Teftiş sonuçlarının, beden eğitim ve spor yüksekokulu mezunun okul müdürlerinin yeterince başarılı olmadıklarını vurgulaması	19	2.7	0.04	0.31	5.20
Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, öğrenci, öğretmen ve velilere karşı yanlış davranması	30	4.3	1.90	0.13	4.01
Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, yönetim için gerekli zamanı ayıramaması	229	33.0	32.30*	12.45**	30.64***
Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, resmi ve özel yaşamlarını birbirine karıştırmaması	51	7.3	5.61	7.89**	3.55
Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, yönetim işlerinde ve kararlarda duygusal yanlış davranması	75	10.8	7.25	10.02**	7.05

* : 0.05 düzeyinde, 3 serbestlik derecesinde anlamlı, Tablodan okunan X² değeri : 7.81

** : 0.05 düzeyinde, 1 serbestlik derecesinde anlamlı. Tablodan okunan X² değeri : 3.84

*** : 0.05 düzeyinde, 5 serbestlik derecesinde anlamlı. Tablodan okunan X² değeri : 11.07

Tüm denekler tarafından, beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasının engellerinin belirlenmesinde yığılmanın, beden eğitim öğretmenlerin müdür olmayı istememesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, yönetim için gerekli zamanı ayıramaması ve atamaya yetkili amirlerin, başka branş mezunu okul müdürlerini tercih etmesi seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

a. Lise beden eğitimi öğretmenlerine göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasının engelleri sırasıyla:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmayı istememesi,
2. Atamaya yetkili amirlerin, başka branş okul müdürlerini tercih etmesi,
3. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin, yönetim için gerekli zamanı ayıramaması,
4. Toplumsal yapımızda beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu yöneticileri toplumda imajlarının uygun olmaması,
5. Yürürlükteki mevzuatta yönetim dersi alan beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu yöneticilerin yeterliliklerinin belirlenmiş olmaması.

b. İlköğretim beden eğitimi öğretmenlerine göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasının engelleri sırasıyla:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmayı istememesi,
2. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yönetim için gerekli zamanı ayıramaması,
3. Atamaya yetkili amirlerin diğer branş okul müdürlerini tercih etmesi,
4. Toplumsal yapımızın beden eğitimi ve spor yüksekokul mezunu yöneticilerin toplumdaki imajlarının uygun olmamasıdır.

c. Okul yöneticilerine göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasının engelleri sırasıyla;

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmayı istememesi,
2. Atamaya yetkili amirlerin, başka branş okul müdürlerini tercih etmesi,
3. Toplumsal yapımızda beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezun yöneticilerin toplumdaki imajlarının uygun olmaması,
4. Okul ortamı ve çevresinin, beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürü gereğince kabul etmemesi,
5. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yönetim için gerekli zamanı ayıramamasıdır.

d. Yönetici atamalarında karar oluşturma durumundaki yöneticilere (Bakanlık ilk ve ortaöğretim genel müdürlüğü ile personel müdürlüğü atama birimi yöneticileri) göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasının engelleri sırasıyla:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmayı istememesi,
2. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yönetim için gerekli zamanı ayıramaması,

3. Okul ortamı ve çevresinin, beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürü gereğince kabul etmemesi,

4. Toplumsal yapımızda beden eğitimi ve yüksekokulu mezunu yöneticilerin toplumdaki imajlarının uygun olmaması,

5. Yürürlükteki mevzuatta yönetim dersi alan beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu yöneticilerin yeterliliklerinin belirlenmiş olmaması beden eğitim öğretmenlerinin okul müdürü olarak atanmasına engel oluşturan etmenler olarak sıralanmıştır.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR

1. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin oranının, beden eğitim öğretmenlerinin sayısı ile tutarlı olmadığı görülmektedir.

2. Beden eğitimi öğretmenlerinin, müdür olma konusunda istekli olmadıkları, ancak, müdür olmak isteyen az sayıdaki öğretmen arasında da cinsiyet bakımından önemli bir fark bulunmadığı görülmektedir. Kadın beden eğitimi öğretmenleri de erkek beden eğitimi öğretmenleri kadar müdür olmayı istemektedirler.

3. Kadın ve erkek beden eğitimi öğretmenleri, müdür olmak için, mesleklerinde gereği kadar olgunlaşmayı ve yarım gün çalışma sisteminin getirilmesini istemektedirler. Erkek öğretmenler ise, okul müdürüne daha iyi maddi olanakların sağlanmasını istemektedirler.

4. Müdür olmanın istenmemesi, yönetici atamalarında karar oluşturma durumundaki yetkililerin müdürlük konusunda diğer branş öğretmenlerini tercih etmesi, yönetim için gerekli zamanın ayrılamaması öğretmenler tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasına engel durumlar olarak gösterilmektedir. Yöneticiler ise; beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmayı istememesini, beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu müdürlerin yönetim için gerekli zamanı ayıramamasına ve atamaya yetkili amirlerin diğer branşlardan okul müdürlerini tercih etmelerine, beden eğitimi öğretmenlerinin müdür olmasına engel olarak düşünmektedirler.

5. Bakanlık ilk ve ortaöğretim genel müdürlüğü ile personel müdürlüğü atama birimi yöneticileri yürürlükteki mevzuatta, yönetim dersi alan beden eğitimi ve spor yüksek okulu mezunlarının yöneticilikte yeterliliklerinin belirlenmiş olmamasının, okul müdürü olarak atanmalarına engel oluşturduğunu belirtmektedirler.

ÖNERİLER

Burada uygulamacılar için geliştirilen öneriler sunulmaktadır.

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin, okul müdürlüğü konusundaki isteksizliklerinin giderilmesi, bu göreve, makam, iş gücü, tam zamanlı çalışma gücü gibi unsurlar dikkate alınarak, ek ücret verilmesi yolu ile sağlanabilir.

2. Okul müdürlüğüne atamada, başarı kıdem, yöneticilik eğitimi, lisansüstü eğitim gibi niteliklere, uygulamada da önem verilerek, beden eğitimi öğretmenlerinin bu göreve olan isteksizlik ve atama birimlerine duydukları güvensizlik giderilmeye çalışılabilir.

3. Beden eğitimi öğretmenleri, okul müdürü olmayı, diğer branş öğretmenleri kadar istediklerine göre, atamaya yetkili amirlerce, bu göreve atamalarda beden eğitimi öğretmenleri de tercih edilmelidir.

4. MEB merkez ve taşra örgütünün, okul müdürlerinin çeşitli gereksinimleri karşılamada daha titizlik göstermesi gerekebilir. Okul müdürünün performansının yükseltilmesi öğretmen, büro elemanı, yardımcı hizmet elemanı, kaynaklama (finansman) gibi gereksinimlerinin zamanında ve yeterince karşılanması ile olanaklıdır.

5. Büyük sorumlulukları bulunan bir okul müdürüne, bu sorumluluklarla dengeli yetkiler de verilmelidir.'

KAYNAKÇA

1. AÇIKALIN, Aytaç (1980). "Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Atama, Yerdeğiştirme İlkeleri ve Amaçları."
2. AÇIKGÖZ, Kemal (1984). "Öğretmenlerin Okuldaki Kararlara Katılımı". (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
3. BOŞGELMEZ, Meral (1984). "Klasik Yönetici Davranışlarına Öğretmenlerin Tepkileri." (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
4. BURSALIOĞLU,*Ziya (1975). Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
5. Türkiye İstatistik Yıllığı 1993. DİE Matbaası.
6. FİŞEK, Kurthan (1979). Spor Yönetimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (Yayın No. 437).
7. FUSCO, Constance M. (1984). "An Examination of Teachers Attitudes Toward Women in Education Administration." (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Massachusetts: University of Massachusetts.
8. KAYA, Y. Kemal (1979). Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama. Ankara: Doğan Basımevi.
9. KUTSAL, Alaattin ve F. Zehra MULLUK (1972). Uygulamalı Temel İstatistik, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
10. Millî Eğitim Bakanlığı (1995). Eğitim Gençlik ve Spor İstatistikleri 1995.
11. Millî Eğitim Bakanlığı (1986). Taşra Teşkilatı Yöneticiliklerine Atama ve Bunların Görevden Alınmaları Hakkında Yönerge.